

Бог у Рільке вміщує в собі все земне буття, визначає вартість усього, навіть найменшої частки (вірш «Тебе знаходжу всюди і в усьому»). Він усьому дає життя, все наповнює значенням. Він і сам є життя.

Бог у Рільке є символом єдності всесвіту і людини, або ж нероздільності природи і душі, людини і Бога. Водночас людина є частинкою космосу, що перебуває у вічному русі, становленні, яким керує Бог [2, 11].

Стислий аналіз теми Бога в поезії Стуса і Рільке підтверджує думку про те, що обидва поети сенс життя вбачали в осягненні вічності, в прилученні до Бога. В Стуса свідченням цього є збірка «Палімпсести», у Рільке – «Дуїнянські елегії» та «Сонети до Орфея», які перекладав і високо цінував Стус, зазначаючи: «... поезії Рільке – це плоди ... внутрішнього дозрівання, прсзріння суті світу через людську добрість і високість, через болісний процес осягненнярадості бути з світом «на ти» [4, 239]. В австрійського поета осмислення вічності – це, передусім, усвідомлення всесвітньої гармонії, довершених законів космосу, а в українського – шукання свого людського і «надлюдського призначення у глибинах релігійно-філософського екзистенційного самоусвідомлення. Трагічно переживаючи тоталітарні часи, забуття Бога, Стус писав: «Мої оскарження – глобальні, а не якісь вузькочасові, режимні ...» [5, 66].

Заслуга обох великих митців світу полягає в тому, що вони наповнили конкретно-життєвим змістом саме поняття «буття», не тільки зобразивши форми побутування людською психіки в багатогранних зв'язках з соціальними, філософськими таморально-етичними основами життя, а й розкривши у своїй поетичній творчості аспекти власного внутрішнього світу. У цьому процесі важливого значення набуло збереження і подальший розвиток цілісного образу особистості митця, утвердження його цінності в житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Герої та знаменитості в українській культурі. – К., 1999.
2. Борецький М. Світ Рільке// Зарубіжна література. – 2000. - № 11.
3. Стус В. Твори: У 4 т., 6 кн. Т. 4. – Львів, 1994.
4. Стус В. Твори: У 4 т., 6 кн. Т. 5 (додатковий). – Львів, 1998.

Матвєєва К.

Науковий керівник – доц. Кучма Н. З.

СИМВОЛІКА ТА ОБРАЗНІСТЬ ЛІРИКИ ВІЛЬЯМА БАТЛЕРА ЄЙТСА

Постать В. Б. Єйтса у літературному процесі ХХ сторіччя оточена низкою міфів, які по-різному тлумачать образ поета. Серед найпоширеніших можна назвати такі: 1) Єйтс – патріот Ірландії, творець нового ірландського міфу; 2) Єйтс – патріот Ірландії й англomовний аристократ; 3) Єйтс – містик та окультист; 4) Єйтс – автор любовної лірики; 5) Єйтс – нобелівський лауреат, творець поетичної мови ХХ сторіччя [5, с. 171]. Усі ці варіанти образу автора передбачають різноплановість прочитань його творів.

Інтерпретація творів В. Б. Єйтса у розрізі постколоніального відродження не позбавлена смислу, адже серед міфів навколо постаті письменника є й образ суто ірландського поета-патріота, творця нового ірландського міфу. Саме такий погляд на творчість В. Б. Єйтса простежується у передмові С. Павличко до видання «Лірика» 1990 року [3]. Привертають увагу історичні паралелі між Україною та Ірландією, особливо між становищем звільненої від британського панування Ірландії в часи пізньої творчості В. Б. Єйтса та становищем України після розпаду СРСР і здобуття незалежності. З такої точки зору стиль перекладів О. М. Мокровольського та інших, які працювали над збіркою 1990 року, – виправдане, виважене явище цілком у руслі тенденцій епохи: В. Б. Єйтс начебто переноситься із постколоніального ірландського ґрунту на постколоніальний український ґрунт [5, с. 174].

У ранній творчості В. Б. Єйтса, побудованій в основному на ірландській міфології, яскраво простежується тяжіння автора до містичних, духовних та окультичних наук, а також до символізму та декадансу з використанням алегоричної образності, творчої містики і символічних уявлень. Зокрема, поезію «Падоліст» [2, с. 35] можна охарактеризувати одним словом: меланхолія. Образ опадання листя в цьому вірші символізує згасання життя, викликаючи почуття смутку за коханням, яке вмирає. Використання повтору «*Жовкві й вологі кущі горобини, Жовкві сунічні поляни в лісах*» навіює меланхолійний настрій, оскільки жовтий колір часто асоціюється саме з меланхолією, недугом. Увесь вірш просякнутий відчуттям небуття, смерті як кохання, так і життя. У невеликому вірші автор створює одну суцільну емоцію, легко і без перебільшень. Почуття туги за спокоєм і миром простежується у вірші «Озерний острів Іннісфрі» [2; с. 47]. Автор переносить свого ліричного героя із шумного Лондона в Ірландію, у графство Слайго на незаселений острів Іннісфрі. Вірш був створений під впливом поезії «Уолден» Генрі Торо, яку автор неодноразово чув від свого батька. Образи вулика, куреня з лози та глини, пісні цвіркунів, зоряної опівночі, полуденного розмітлого непоквапу власне і створюють атмосферу того жаданого спокою. Саме бажання піти до природи, злитися з нею підкреслює почуття втоми від міського, квапливого життя.

Поезія «Коли Ви, сива й сонна...» [2; с. 49] показує нам вже іншого Єйтса – емоційного, пристрасного. У кожній із трьох строф міняється настрій ліричного героя: перша строфа насичена відчуттям спокою, комфорту, перед нами постає образ літньої жінки, яка розгортає книгу при вогні свічки чи каміну. У другій строфі ми простежуємо емоційність автора: «*Як Вашу граціозність я люблю! І ту красу – нещирю чи правдиву, І душу пілігримську – щире диво...*». Тобто В. Б. Єйтс підкреслює, що любов – це не тільки почуття зовнішнє, але і

глибоко внутрішнє – ліричний герой любить пілігримську душу жінки. Третя строфа викликає почуття втрати любові, яка поступово зникла і врешті сховала «Своє лице у наповні зірок».

Поезія «Друге пришествя» [2, с. 123] вважається однією із найбільш відомих, важких і незрозумілих. Написана 1919 року після Першої світової війни, вона попереджає про апокаліпсис або друге пришествя. Символіка та образність вірша насичена, з кожним рядком відбувається нагнітання атмосфери безладу у світі, панування зла і смерті: «Запанував у всьому світі безлад; Потік кривавий вільно плететься скрізь». Далі постає образ пустелі, а в ній сфінкс – «...десь в пісках пустелі Подоба – напівлев, напівлюдина...». Саме в цій поезії доволі чітко простежується захоплення В. Б. Ёйтса окультизмом, містикою, а також популярного у декадентській поезії мотиву древніх цивілізацій.

Наскрізний образ усіх поезій збірки «Троянда» – це образ Троянди, яка цвіте на Дереві Життя та втілює Душу Світу і Вчну Красу (інші аспекти Троянди – це Ірландія та Мод Гонн, «нетлінне кохання» В. Б. Ёйтса). Знайомство поета із Мод Гонн – жінкою, в яку поет був закоханий протягом багатьох років, – на символічному рівні означає входження Троянди в земний світ. Поезія «Скорбота кохання» [2, с. 48], що входить до вищезазначеної збірки, за обсягом невелика, але насичена образами, центральними для всієї збірки. Символічні елементи незалюдненої, незайманої природи – горобців, спів листя, повний місяць та зоряне небо – приховують плач землі, яка у даному випадку символізує світ людини [6, с. 318]. Як зазначає Н. Ференс, поява Троянди – сутності безсмертної та жіночної (саме тому йдеться про уста не лише «скорботні», але й «червоні») – влітає плач людства у хор голосів світу, надає людському стражданню вищого сенсу – сенсу краси. [6, с. 318]. Сам поет пише про Троянду так: «Якість, символізована Трояндою, відрізняється від Інтелектуальної Краси Шеллі й Спенсера тим, що я уявив її стражданою разом з людиною, а не як таку, що за нею йдуть і бачать її здаля» [1; с.24].

У пізнішому варіанті цієї ж поезії образ Троянди переходить на другий план, більшої уваги набуває зустріч із Мод Гонн. Сама ж Мод у поезіях асоціюється із Єленою Троянською. Ідея Вічної Краси вже менше важить для В. Б. Ёйтса, ніж у ранній період творчості, він ставиться до колишніх своїх пошуків не без втомленої іронії. Цю втому і відбиває поява нового варіанту вірша. Версія 1925 року – це своєрідний автопереклад: В. Б. Ёйтса перелицьовує твір себе-молодшого на мову себе-старшого. [6, с. 318].

Отже, творчість В. Б. Ёйтса наповнена різноманітністю образів та символів. Автора ніколи не приваблювала пафосність, емоційна надмірність, він прагнув рівного, спокійного голосу. Однак при тому його вірші зберігають глибоку внутрішню напругу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ёйтс В.Б. Вибрані твори: Поезії, поеми та драми / В. Б. Ёйтс. – К., 2004. – 640 с.
2. Ёйтс В.Б. Лірика: Пер. з англ. / Упоряд. О.М.Мокровольський; Авт. передм. та приміт. С.Д. Павличко. – К.: Дніпро, 1990. – 214 с.
3. Павличко С., Вільям Батлер Ёйтс // У кн. Ёйтс, Вільям Батлер. Лірика: Пер. з англ./ Упоряд. О.М.Мокровольський; Авт. передм. та приміт. С.Д. Павличко. – К.: Дніпро, 1990. – 214 с.
4. Фатеева Н.А. Идиостиль (индивидуальный стиль) [Електронний ресурс] / Н. А. Фатеева. – Режим доступу: [http://www.krugosvet.ru/ enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/IDIOSTIL_INDIVIDUALNI_STIL.html?page=0,0](http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/IDIOSTIL_INDIVIDUALNI_STIL.html?page=0,0)
5. Ференс Н. Ёйтс український та російський: поетичні інтерпретації [Електронний ресурс] / Н. Ференс // Мовні і концептуальні картини світу . – 2013. – Вип. 46, Ч. 4. – С. 171-181. – Режим доступу: Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.
6. Ференс Н. Метатропи і поетичний переклад ("The Sorrow of Love" В. Б. Ёйтса у перекладах О. Мокровольського та О. Зуєвського) [Електронний ресурс] / Н. Ференс // Мовні і концептуальні картини світу. – 2013. – Вип. 2. – С. 316-323. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Mikks_2013_2_38.pdf

Лоза Л.

Науковий керівник – доц. Кучма Н. З.

РЕЦЕПЦІЯ РОМАНУ Г. СЕНКЕВИЧА «ВОГНЕМ І МЕЧЕМ» В ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІЙ МІЖВОЄННІЙ ПЕРІОДИЦІ

Дискусії навколо історичного роману Генрика Сенкевича «Вогнем і мечем», які протягом кількох десятиліть після його появи розгоралися у колах польських й українських критиків, письменників, літературознавців та істориків стосувалися більше українського боку, оскільки у Польщі оцінки роману Сенкевича усталені ще, власне, з часів міжвоєнного періоду. Саме польсько-українські взаємини у романі Генрика Сенкевича стали об'єктом найзапекліших суперечок, хоча у його трилогії описано також і боротьбу поляків зі шведами, татарами та московитами.

Роман «Вогнем і мечем» викликав значний інтерес в українського читача власне тому, що «історичним підґрунтям» та сюжетним ядром для розвитку любовної інтриги були події в Україні 1647 – 1651 років — визвольна війна Богдана Хмельницького, — яку в польській історіографії звикли називати «козацькими війнами».

Свою думку щодо роману висловлювали такі визначні українські постаті як Володимир Антонович, Степан Томашівський, В'ячеслав Липинський та ін.

У статті «Ще про одного з героїв Генрика Сенкевича», опублікованій на сторінках часопису «Новий час» 1 вересня 1935 року та згодом у часописі «Свобода» за 26 вересня 1935 року, М. Книжник